№ 63 (259) Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pi[...] ylkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. – 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy. Adres redakcii: Wilnia, Wilenskaja 33. Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

CENA ABWIESTAK. Na 4-aj staranie za radok drobnymi literami — 25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 63 (259) Hod III. Wilnia. 13 žniŭnia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Telehramy.

12 žniuńio

Zachodni teatr.

Miž Izer i Ankr atbity nastupleńni niepryjaciela. Na poŭnač ad Lis my adbili silnuju anhlickuju ataku. Na poli bitwy niepryjaciel wioŭ rana naratnicy zaŭziatyje ataki na poŭnač ad Somm i pamiž Somm i Lion, kato yje byli adbity najbolš ahniom, a čaściu kontr-atakami. U bitwie la Lion niepryjaciel prasiŭsia na ŭschod ad henaha miesca. Našaja kontrataka adkinuła jaho nazad da paŭnočaj na ŭschodniaj miažy hetaje wioski. Zaŭziatyje ataki miž Lion i Awr. Na paŭdnia-zachad ad Šoln my atakawali niepryjaciela pry Hai[...]. Naabapał daroh[i] Am[j]en-Rua niepryjacielskije ataki adkinieny. Miž Awr i Uaz silnyje ataki niepryjaciela byli da nočy. Jany zusim adkinieny. Asabliwa wialikije straty francuzy mieli pry Pilolua. Našaja piachota i artylerыja rastrelała niepryjaciela pierad našymi linijami.

Učora žbito 17 niepryjacielskich samalotaŭ i 4 prywiaznyje šary. Lejtnant Ude dajšoŭ swaje 4[...], 50 i 51 i 52 pabiedy.

U lipni na niamieckich frontach žbito 518 niepryjacielskich samalotaŭ i 36 prywiaznych šaroŭ. My ŭtracili 129 samalotaŭ i 68 prywiaznyje šary.

AMSTERDAM. Francuski hieneralny konsuł Greno, konsuł N[...]zon i hienerał Lawern, haława francuskaj wajennaj misii, jak piše «Temps», areštowany ŭ Maskwie bolšewikami.

MASKWA (P.T.A.) 8.VIII. Pad Oršaj niamieckuju kamisiju dziela prawiadzieńnia raždzielnaj linii abstreliwali ŭ časie raboty. Dośledy pakazali, što strely byli zrobleny worahami sawieckaha ŭradu, kab wyzwać kałatniu miž apošnim i niemcami.

Pry Duchaŭnickaj, na zachodzie ad Urału, worahi sawieckaha ŭradu pamykalisia wysadzicca. U časie bitwy adzin parachod zatanaŭ, i Duchaŭnickuju zaniali wojski sajuźnikaŭ. Na čecha-sławackim froncie sawieckije wojski zaniali stancyju «Utka».

MASKWA 11.VIII. Wysadziŭšyjesia ŭ Władywastoku anhlickije wajennyje ŭłaści ŭmaŭlajuć narodu nie zawiazywać znosin s pasłanymi bolšewikami ahitatarami. Kožyn hramadzianin, jaki tajna ci jaŭna budzie paddzieržywać znosiny z bolšewikami, padlehaje śmierci.

HELSINHFORS. Členy niamieckaha pasolstwa ŭ Maskwie prybyli siudy s Pieciarburha.

BERLIN. Niamiecki pasoł u Maskwie, Helferich, pajechaŭ u wialikuju hłaŭnuju kwateru na niekalki dzion.

BERLIN. Finlandzki ŭrad adkrywaje konsulstwy ŭ Kijewie i Adesie. Finlandzki pasoł na Ukrainie znachodzicca ŭžo ŭ darozie.

U Repoli, ŭ Karelii, na wialikim narodnym schodzie pastanoŭleno adnahałosna dałučycca da Finlandyi. Deputacyi zahadano zawiazać znosiny s finlandzkim uradam.

Finlandzkije parachody, areštawanyje ŭ swaim časie Niamieččynai, wypuščeny na wolu.

BERLIN. Źniwo pa ŭsiej Niamieččynie idzie poŭnym chodam. Awios i jačmień blizka ŭwieś sžaty. Pačaŭsia zbor pšanicy. Awios šmat bolš ważki, čym letaś. Pali ŭraz-že pryhataŭlajucca pad predwasieńni pasieŭ. Pali z warywam u dobrym stanie.

Zbor uradžaju, treba spadziewacca, budzie jšče wialikšy, čym letaś. Šmat pawialičyŭsia abšar ziamli, užytaj pad harodninu.

HELSINHFORS. (W.T.B.). 10.VIII. Na apošnim zasiedańni senatu razhledali adobrenuju kamisijej rezalucyju ab padhatoŭcy wyboru karala zawodle § 38 staroj konstytucyi. Paśla 4 hadzinnych sporak respublikanskaje predłažeńnie adkinuć pamianutuju rezalucyju było adkinuto pierewahaj 68 proci 33 hałasoŭ, — značyć bolš za 2/3 hałasawaŭšych wyskazalisia za monarcha. Samaja rezalucyja pryniata pierewahaj 58 hałasoŭ proci 44. U tuju ž noč urad atrymaŭ asablіwyje paŭnamoččy wiaści pierehawory ab zaniaćci pasadu. Spadziajucca, što pierehawory ŭ pačatku wierašnia razwijucca hetak, što može być sklikan nadzwyčajny sejm dziela akančacielnaha wyboru karala.

BERLIN (W.T.B.). 11.VIII. Padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 4 parachody jomkaściu razam 11.000 tonn.

Miž zatoplenymi ŭ apošnich dniooh sudnami byŭ parachod «Dandy» s 610.000 pudoŭ zamarožanaha miasa.

KIJEU (W.T.B.). 11.VIII. Zasłužanaja zabojcam feldmaršałka Ejchorna kara śmierci ŭčora spoŭniena nad im.

KIJEU. Ab kary śmierci ŭbiŭcy feldmaršałki Eichhorna jašče nakazywajuć: 10 žniŭnia ŭbiŭca pawiešeny na adkrytym miescy blizka Łukjanaŭskaje turmy ŭ 5 hadz. pa pałudni. Prysud byŭ pračytany niamieckim palawym sudom. Zaraz-že paśla pacwiardžeńnia prysuda jon byŭ spoŭnieny.

PEKIN (Hawas). Kitajski ŭrad admowiŭsia pryniać nowanaznačenaha papieskaha nuncyja Patreli.

WILNIA. Žaleznadarožnaja Dyrekcyja 5 apawieščaje, što abjaŭlenaja (hl. kroniku hetaha numeru «Homana») pieramiena ŭ raspisańni ruchu pojezdaŭ maje siłu nie s 15, a z 22 žniŭnia,—značyć da 22 maje siłu raspisańnie, ustanoŭlenaje 15 maja.

Wilnia, 13 žniunia 1918 h.

Waruńki, u jakich adbywajecca biełaruskaja nacyanalnaja rabota ŭ miežach staroj niamieckaj akupacyi, rezka rožniacca ad warunkaŭ biełaruskaha nacyanalnaha žyćcia na ŭschod ad bierašciejskaj linii. Pad toj čas, jak u ŭschodniaj Biełarusi naša nacyanalnaja rabota abnimaje ŭsie haliny narodnaha žyćcia i maje ŭ swajej asnowie budawańnie niezaležnaje biełaruskaje dzieržawy, — na zachad ad bierašciejskaj linii, značyć u biełaruskaj Wilenščynie i Hrodnienščynie dla šyrokaj i ŭsiestaronnaj nacyanalnaj raboty wajennyje waruńki nie dajuć chodu: jana abnimaje tolki školnyje sprawy i źwiazanyje z imi wydawieckija. Zatoje-ž my ŭ miežach hetych spraŭ mahli da apošnich časoŭ pachwalicca pierad našymi zahranicznymi bratami: biełaruskije narodnyje škoły dajšli ŭ nas dawoli wialikaj cyfry — 150 (wialikaj, bo treba pamiatać, što ŭ mamentu zaniaćcia našaha kraju niemcami tut, naahuł, nijakich narodnych škoł nie było!), a pobač s tym my ŭ 2—3 hady zdaleli stwaryć biełaruskije školnyje padručniki, i choć ich nia lišnie bahata, dy ŭsio-ž jany ŭžo dajuć mahčymaść zabaśpiečyć našy pačatkowyje škoły ŭčebnikami ŭ našaj rodnaj mowie.

Uschodniaja Biełaruś u hetym astałasia zzadu za nami. Zatoje jana zrabiła wialiki krok upiarod u arhanizacyi škoł wyšejšaha typu. Tak, tamaka jość dźwie biełaruskije himnazii (u Słucku i Bacławie), a ciapier my stajom pierad spaŭnieńniem wializarnaha prajektu arhanizacyi biełaruskaha ŭniwersytetu ŭ Miensku.

Ciapier užo nam treba dahaniać našych uschodnich bratoŭ: kali padrachujem, skolki dziaciej što-hod kančajuć narodnyje škoły i skolki ich mahło-by pajšci ŭ škoły wyšejšaha typu, to lohka zrazumiejem, što ŭžo wialikaja para padumać ab adkryćci biełaruskaj himnazii abo prynamsi prahimnazii. Wučycielskich sił na heta zusim chwacie, bo našych ludziej prybywaje ŭsio bolej i bolej.

Treba tolki bolš enerhii, i niestaču biełaruskaj siaredniaj škoły my skora zdalejem zapoŭnić.

„Unutreny front".

Pałažeńnie, u jakim apynuŭsia ciapier Biełaruski narod, wymahaje niezwyčajnaha napružeńnia ŭsich našych tworskich sił, kab dabyć sabie dzieržaŭnuju i kulturna-nacyanalnuju niezaležnaść. Mała taho, što za spaŭnieńnie našych nacyanalnych ideałaŭ nam prychodzicca barocca na niekalkich frontach: na maskoŭskim, na polskim i inš.,—dyk-že i miž samymi biełarusami my sustrečajemsia z elementami, jakije nia tolki nia chočuć pryłažyć swaje ruki da budawańnia niezaležnaj Biełarusi, ale i psujuć hetu rabotu.

Hawaračy ab našym „unutrenym froncie» my pawinny razroźniwać dwajakije elementy: adny, choć kość s kości i kroŭ s krywi biełarusy, dy praz ujeŭšujusia ŭ ich mazgi polščynu abo maskoŭščynu starajucca ŭchadzić u biełaruskije nacyanalnyje arhanizacyi i ŭ ich prawodzić polskije abo maskoŭskije palityčnyje i nacyanalnyje plany; druhije, zachoplenyje ahulna-rasiejskim rewalucyjnym rucham, wyrekajucca świadoma swaich nacyanalnych patreb i damahańniaŭ, byccam zabywajučy, što ŭ paniaćci woli wielmi wydatnaje miesca zanimaje jak raz *wola nacyanalnaja.*

Paskolki skosmopolityzawany rewalucyjanizm škodny pry našym sučasnym pałažeńni tym, što jon adbiraje dziela čysta rewalucyjnaj raboty mnoha našych sił, jak raz u hety mament, tak patrebnych dziela kulturna-nacyanalnaha tworstwa,—paskolki biełaruskije elementy, pracujučyje „dziela čužych bahoŭ", škodny ŭdwaja: adciahiwajučy našy siły ad taho, što stanowić u hety mament pieršuju pawinnaść kožnaha biełarusa, jany ŭnosiać u samaje našaje hramadzianstwa raskład, robiać rabotu, jakaja biezumoŭna zasłužywaje nazwańnia *nacyanalnaje zdrady.* Hetak, my bačym, jak adny zusim świadoma i planowa prawodziać apalačeńnie biełaruskaje mowy, druhije, kryčučy na ŭsich kryžawych darohach ab swajej lubowi da Biełarusi, ciškom pradajuć našu Baćkaŭščynu palakom, dawodziačy, byccam hetaha wymahaje naša-ž karyść; iznoŭ-že inšyje, zhadžajučysia na sławach, što Biełaruś pawinna być palityčna niezaležnaj, wystupajuć proci ŭsielakaj biełaruskaj nacyanalnaj raboty, chacia asnowu našaha dzieržaŭnaha bytu ŭ pieršy čarod stanowić naša nacyanalnaja samabytnaść, i z abmaskoŭleńniem našym ščezla-by samaje ideja niezaležnaści Biełarusi.

Woś-že, u toj čas, jak my zmahajemsia z našymi dužejšymi susiedziami za naš niezaležny hasudarstwienny byt, nam najbolš zaminaje hety ŭnutreny front». Kab-že jon nam nia byŭ strašny, my pawinny złučyć u wadno ŭsie nacyanalna-świadomyje biełaruskije siły, pawinny tak ciesna stanuć u rady, kab nijakije zdradniki z našaha-ž narodu nie zdaleli nas razjednać, nie zdaleli zrabić wyrwy ŭ našych linijach, praz jakuju našy worahi mahli-by dajšci ažno da samaha našaha serca i dušy. U jednaści — siła. Chto hetu jednaść raźbiwaje, toj asłablaje siłu našaha adporu ŭsim čužackim napaściam. I ŭsim tym, chto ŭ sałodkaj formie šepče nam na wucha ab karyści dla biełarusaŭ „unutrenaj konkurencyi", chto padnimaje brata proci brata roznymi bałamutnymi abiecankami i pasułami my pawinny ćwiorda zać: ruki wo[n] [...]

Rasiejskije sprawy.

Čornyje chmary žbirajucca nad «Bolševizijej»: iduć jany s poŭnačy, z uschodu, s pałudziennaha ŭschodu. Anhličanie, francuzy, amerykancy, japoncy s kitajcami, čecha-sławaki i, ŭrešci, rasiejskije kontrrewalucyaniery paŭkruham nastupajuć na Maskwu, zachodziačy z dalokaj dalečyni. A bolšewicki ŭrad, katory wypuskaje čuć nie što-dzień adozwy da narodu s pryzywam baranicca ad čužyncaŭ i kontrrewalucyi, sam nie maje siły dać naležny adpor niaprošenym haściom...

Zdajecca, niedalok užo toj mament, katory pawinien dać adkaz na pytańnie ab budučyni bolševizmu ŭ Rasiei. Ražwiazka nabližajecca wielmi šybkimi krokami. Jakaja-ž jana budzie?

Uhledajučysia na ŭtwaryŭšajesia ŭ Rasiei pałažeńnie, trudna sulić bolšewikom niešta wiasiołaje: dla ich nieŭspadzieŭki može pryjści kaniec. Heta kažuć usie, chto pryježdžaje da nas z Rasiei. I heta lohka zrazumieć.

Siła bolšewikoŭ — u tych mnohamiljonnych narodnych masach, na katorych dzieržycca ŭsia ŭłaść sawieckaha ŭradu. Pakul treba było niščyć, rujnawać da samych asnoŭ stary hramadzki ład ŭ Rasiei, bolšewiki mieli dawoli sił dziela hetkaj raboty ŭ tych hramadach černi, jakaja zaŭsiody i ŭsiudy achwotnie harnułasia da tych, chto padnimaŭ znamia buntu, znamia baraćby s sytymi, bahatymi. Ale ŭ hetym-že — słabaść sawieckaj respubliki: bo masy u Rasiei jašče lišnie ciomny, lišnie dzikije, kab mieli mahčymaść pryłažyć ruku da tworskaj raboty nad budowaj nowaha ładu. A tut, kab usiudy zawiaści niejki ład i papraŭdzie ŭpraŭlać Rasiejskaj dzieržawaj, katoraja raskinułasia na strašeńnie wialikim abšary, patrebny nia tysiačy, a dziesiatki i sotni tysiač ludziej, zdolnych da spaŭnieńnia hasudarstwienych čynnaściej. Treba arhanizawać i budawać nanowa kožnuju halinu hramadzkaha žyćcia, — budawać na takich asnowach, jakich wymahaje duch času. I woś tut-to i prychodzić bieda: świadomych i palityčna čynnych rabotnickich sił daloka nie chwataje, i nia tolki pa miastoch, ale i pa wioskach zapanawała čerń, u katoraj zastajali świadomyje idejnyje bolšewiki. Skroź panošycca najčyściejšaja anarchija: kožyn «sowdiep» (sawiet rabotnickich deputataŭ) — heta ni ad kaho niezaležnaja, zusim abasoblenaja arhanizacyja, katoraja nia wielmi achwotnie padčyniajecca centralnamu ŭradu — hetamu mazgu ŭsiaje rewalucyjnaje raboty. Dyk ciapier, kali dziela baraćby s čužyncami i swaimi kontrrewalucyanierami patrebna šyrokaje arhanizawanaje wystupleńnie aružnaha narodu, kali ŭsie pawinny ślepa wypaŭniać zahady centralnaje ŭłaści, — ciapier bolšewicki ŭrad daremna kliče narod bracca za aružže: maskoŭskaja miastowaja čerń nia lubić wystupać na baraćbu z arhanizawanymi armijami, a tak niedaŭna pakinuŭšyje rady armii sielanie zusim nie kwapiacca iznoŭ iści pad kuli — na hoład i ŭsielakije niewyhody. Poŭnaja niestača hramadzkaha instyktu, krajni indywidualizm — woś asnaŭnyje rysy tak doŭha niawolenych swaim-že ŭradam rasiejskich mas. Proci hetaha biazsilny Leniny i Trockije, i jany ciapier daremna napružajuć usie swaje siły, kab zbudzić hramadzkaje pačućcio ŭ maskoŭskim narodzie i nie pad pałkaj, jak było pry carskim uradzie, a świadoma wystupić na abaronu zdabyčaŭ rewalucyi.

„Rasiejskaja masa nie daśpieła da maksymalistyčnaj rewalucyii“ — hetak kažuć usie świadomyje predstaŭniki proletaryatu, waročajučyjesia da nas z Rasiei. Dyj inačej być nie mahło: cudaŭ ciapier nie bywaje, a tolki cudam možna było-by wytłumačyć psycholohičny pierachod padniawolenych raboŭ da świadomaści wolnych hramadzian wolnaje baćkaŭščyny.

Maskoŭski narod nie zdaleŭ zbudawać *nowaj Rasiei*. Zatoje-ž adbudoŭwajuć staruju Rasieju — *čužyncy...*

H. B.

U Wilni i wakolicach.

× **Ahulny schod Biełaruskaha T-wa pom. pac. ad w.** adbyŭsia ŭ niadzielu. Sprawazdaču damo ŭ čarodnym numery „Homana“.

× **Pryjezd E. Budźki.** Hetymi dniami ŭ Wilniu pryježdžaŭ stary biełaruski pracaŭnik, p. Edward Budźka, arhanizatar biełaruskaj himnazii ŭ Budsławie, Wialejskaha paw. Pierad wajnoj p. Budźka žyŭ niekalki hadoŭ u Wilni, dzie byŭ dobra wiadomy miž biełaruskim hramadzianstwam. Z Wilni jon wyjechaŭ pry ewakuacyi miesta razam z ustanowaj, u katoraj pracawaŭ, i śpierša žyŭ u Pieciarburzi, dzie mnoha papracawaŭ dziela arhanizacyi dźwioch biełaruskich hazet: «Swietač» i «Dziannica», a tak sama ŭ ahulna-biełaruskaj hramadzkaj raboci. Paśla pierebraŭsia ŭ rodny Budsłaŭ, dy tut zaniaŭsia kulturnaj rabotaj, nadumaŭšy miž inšym załažyć biełaruskuju himnaziju. Sprawa pajšła dobra, i ciapier dla himnazii, u katoraj nawuki iduć poŭnym chodam, budujecca swoj ułasny dom.

Wilenskije biełarusy ščyra witali staroha tawaryša pracy.

× **Ab pomač pracaj.** S kožnym dniom uzrastaje ŭ nas čysło biełarusaŭ, katoryje, wiarnuŭšysia z doŭhaj i prymusowaj emihracyi ŭ Rasiei, šukajuć dla siabie raboty ŭ rodnym Kraju. Da Biełaruskaha Kamitetu źwiertajecca ab pomač u wyšukańni raboty ŭsio bolš i bolš ludziej. Adnak, zadača heta — wielmi ciažkaja: u ustanowach niebiełaruskich biełarusaŭ prynimajuć tolki ŭ wielmi redkich zdareńniach, naahuł-že našy ludzi sustrečajucca s takim samym adkazam, jak u rasiejskich časach: „dla biełarusaŭ miesca niema!“

Dla ludziej, katoryje majuć adpawiednuju padhatoŭku, jość wychad: heta — zaniać miesca wučyciela ŭ biełaruskich narodnych škołach, čysło katorych dachodzić užo kala 150 i dalej uzrastaje s kožnym miesiacam. Adnak, hetaha jšče wielmi mała.

Woś-že, dla tych, kamu niedastupna praca wučyciela, patrebna pomač biełaruskaha hramadzianstwa. Kožyn biełarus, katory wiedaje ab jakim-kolečy miescy zarobku, pawinien uraz-že pawiedamlać Biełaruski Kamitet, katory ŭžo nakaže ab hetym patrabujučym.

My pawinny pamiatać, što jak my sami nia budziem pamahać našym bratom, dyk im nichto nie pamože. A čym bolš budzie miž nami ludziej, katoryje majuć zabaspiečeny kusok chleba, tym wialikšaju budzie naša siła ŭ rodnym Kraju.

Biełaruski Kamitet mieścicca pry Wilenskaj wulicy N 33, kw. 1.

+ **Pawał Berthold.** Waročajučyjesia ŭciekačy apawiedajuć, što niedaŭna ŭ Ałušcie, u Krymie, bolšewiki ŭ nialudzki sposab zabili b. prezydenta Wilni, Berthołda. Naznačeny samadzieržaŭnym uradam, jon byŭ pakinuŭ swajo stanowišče ŭ 1905 hadu, prasłužyŭšy 15 hadoŭ. Pawodłuh prafesii jon byŭ wajennym inženieram, budawaŭšym kowienskuju krepaść.

× **Na čyhunkach.** Wajennaje ŭpraŭleńnie čyhunkami apawieščaje, što ad 15 žniŭnia skory pojezd z Berlina ŭ Wilniu budzie dachodzić ažno da Maładečny. Apryč taho budzie pieramienien uwieś plan ruchu na čyhunkach u miežach nowaje okupacyi.

× **Dannyje ab kwaterach.** Štadthaŭptmann apawieščaje, što dla damaŭłaśnikaŭ abo ich zastupnikaŭ z wulic, niamieckije imiony katorych pačynajucca literami, A, B, C, D, E, F, G, H, I, termin padačy statystyčnych dannych ab ich damoch, kwaterach i žycharach pradoŭžen da 14 žniŭnia. Chto da hetaha dnia nie jawicca, toj budzie prywiedzien palicyjej i apryč taho pakarany.

× **Pahoda ŭ lipni.** Naahuł, lipień možna ličyć dobrym miesiacam. Siaredniaja temperatura za lipień była 17,3°. U 7 hadz. na ranicy jana dachodzić 16,6° proci letašniaj 15,0°; u 2 hadz. pa pałudni + 20,5° proci letašniaj 19,2°; ŭ 9 hadz. wiečara 16,5° proci 16,1°. Najwyšejšaja temperatura za ŭwieś miesiac była 18-ha ŭ 4 hadz. paabiedzi: 29,0°. Samy haračy dzień — 10 s siaredniaj temperaturaj 21,8°. Najniżejšaja temperatura—8-ha ŭ 3 hadz. ranicy: +8,8°. Heta byŭ i samy chałodny dzień za ŭwieś miesiac s siaredniaj temperaturaj + 14,9°. Siem dzion mieło najwyšejšuju temperaturu 25°. Piatnaccać dzion mieli wodnych asadkaŭ bolš za 0,1 mm. Najbolš mokry dzień byŭ 29 z 20,4 mm. wodnych asadkaŭ, za im idzie 1 lipnia s 13,3 mm. Usiaho za miesiac wodnych asadkaŭ było na 96,4 mm. Siem dzion było z nawalnicami, čatyry s tumanami.

Dziela rostu zbožža pahoda ŭ minułym lipni była wielmi dobraja. Horšaja jana była dla siena i bulby.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnije dni była (pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
8—9	+ 23,8°	+ 12.0°
9—10	+ 22,9°	+ 13,9°
10—11	+ 18,7°	+ 14,1°
11—12	+ 22.9°	+ 11,0°

Z USIAHO KRAJU.

Z mienskaha žyćcia.

1 wieraśnia 1918 h. ŭ Miensku adkrywajucca dziewiacimiesiačnyje kursy dziela padhatoŭki biełaruskich wučycialoŭ. Hłaŭnaja zadača kursaŭ—padhatawać ściah narodnych wučycialoŭ, jakije mahli-by wykładać usie nawuki ŭ narodnych škołach u rodnaj mowie wučniaŭ,—značycca, pa biełarusku. Na kursy prynimajuć skončyŭšych 4 kłasy siaredniaje škoły, abo prynamsi wyšejšuju pačatkowuju škołu. Kursy buduć wiačornyje (ad 6 da 10 hadz. wiečara), biez nijakaje płaty.

Dziela pomačy wučniam jość dumka adkryć pry kursach internat. Na kursach namečeny hetkije pradmiety: 1.) historyja Biełarusi, 2.) biełaruskaja mo

Franciŝk Olechnowič.

Na Antokali

pjesa ŭ 3 aktach sa śpiewami i tancami.

(Hladzi «Homan» № 62).

Zjawa 8.

Tyje-ž, Wincent, Michalina, Zośka, Barbara i inšyje asoby s 1-ha aktu (usie siedajuć nawakoł stolikaŭ).

Chor (piaje):

Hej, chutčej dawajcie čarki!
Treba pić!
Bo lahčej na świecie žyci,
Kali budziem trochi pici.
Treba, pić, treba pić.
Treba, treba, treba pić,) bis.
Kab lahčej było nam žyć)

Rafał (solo).

Jakže-ž majecieś panočki
Miłyje?
Zahulajcie tut da nočki,
Raniej nie idziecie pročki.
Kažecie-ž mnie: čaho wam dać?

Chor.

Pierš-na-pierš nam harełki daj,) bis.
Paśla štoś zjeści ciahni tut!)

Rafał (solo).

Jość tut kački i kurčuki,
Parsiuk tož.
Kuchar moj ŭsio biez nawuki
Zrobić zakasaŭšy ruki.
Kažecie-ž mnie: čaho-ž wam dać?

Chor.

Škada nam času, haspadaru) bis.
Što ŭ kuchni jość, ciahni siudy)

Rafał (solo).

Maje wy rady pasłuchajcie —
Zrobcie tak:
Pierš-ná-pierš čarki wypiwajcie
Dy s suchim horłam nie śpiewajcie!
Michałka! hej! biažy chutčej!

Chor.

Chutčej dawaj harełki nam,) bis.
Čaho staiš, razinuŭ rot)

Rafał (da Śližykaŭ)

Dyk čaho-ž wam dać, panstwa?

Wincent.

Treba čahości wypić, zakusić (da žonki): Jak dumaješ, Michcia?

Michalina.

Warta ŭžo padumać ab abiedzi, damoŭ na abied nia wierniemsa.

Wincent.

Praŭdu kažeš.

Rafał.

Abied budzie praz poŭ hadziny.

Michalina.

A mo' pajšci ciapier pachadzić pa lesie? Bo tak pryjemna siahońnia na świežym pawietry.

Barbara.

Woś sama kažeš... a nie chacieła jechać!

Michalina.

Nie, ja ničoha proci nia mieła, tolki ja chacieła, kab i Ihnat jechaŭ, bo hetak nie wypadaje.

Wincent.

Jon pryjedzie, Jazep-že astaŭsia i skaže jamu, što my tutaka.

Michalina.

Nu, dyk pakul budzie abied pojdziem u les!

Barbara.

Pojdziem!.

(Iduć za płatok nalewa).

Zjawa 9.

Tyje-ž biez Wincentaha, Michaliny, Barbary i Zośki.

Macieicha.

(siadzić la stała s kumami).

Wiedajecie, chto heta?

I. Kuma.

Nie! Chto?

II. Kuma.

Chto? Chto?

Macieicha.

A woś hetyje, što pajšli ciapier. Heta Śližyki z Antokala, tyje, što wydajuć swaju dačku za čynoŭnika, katory dastaŭ miljony z Ameryki. Jakže-ž nia wiedać! Ja, pa praŭdzie kažučy, pierestała z imi witacca, bo dla mianie takoje znajomstwa soram... Bo wiedajecie što? — zajšła ja da

wa, 3.) historyja biełaruskaj literatury (narodnaj i mastackaj), 4.) gieografija Biełarusi, 5.) historyja biełaruskaj kultury, 6.) pedagogika i dydaktyka, 7.) metodyka, 8.) ručnaja praca, piejańnie, 9.) praktyčnaje znajomstwa s pakaznym sposabam nawučańnia. Usie skončyŭšyje kursy atrymajuć atestaty, jakije buduć dawać prawa na pieršaje swabodnaje miesca wučyciela ŭ biełaruskich škołach. Čytać lekcyi zaprošeny wydatnyje pedagogi i znaŭcy biełaruščyny.

Zapisywacca možna kožyn dzień u haspodzie Narodnaha Sekretaryatu (Zacharaŭskaja 43) ad 1 da 3 hadz. paabiedzi.

MIASTEČKA MAŁADEČNA (ad našaha karespandenta). S pieršych dzion letašniaha 1917 hodu załažyłosia tut kooperatyŭnaje tawarystwa i zakłało sumiesnuju kramu «Zara». Sioleta 3 lipnia zroblena sprawazdača. Za paŭtara hodu žyćcia tawarystwa 6,000 rubloŭ składki dali čystaha dachodu 53,623 r. 24 k. Z hetaj sumy 20% (10.652 rb. 65 k.) zaličeny ŭ zapasny kapitał, a 10% (5.326 r. 32 k.) u fundušowy kapitał. I zapasny kapitał i fundušowy pastanawili puścić u zwarot na tawary. Zhodna s pastanowaj siabraŭ, 20.000 rub. wyznačeny na zakładziny pačatkawych škoł uwa ŭsiej wołaści. Tawarystwa ščyra dziakuje Wiktaru Protasu, byŭšamu pačtowamu mechaniku, hłaŭnamu kiraŭniku kramy „Zara“, što swajoj žywoj pracaj zmoh umacawać i pašyryć rabotu tawarystwa. Swiatlejšymi tut ludźmi robicca starańnie, kab złučyć razam susiednije kooperatywy ŭ sajuz Maładečnienskaha ohruhu.

Padpisali:

Staršynia tawarystwa J. Łastoŭski.
Pisar Michalonak.

SMARHOŃ (ad našaha karespandenta). Tut, jak kažuć, wializarnyje lasy na mnoha tysiač dziesiacin pamiž Smarhoniami, Sołami i Biniakoniami niekali naležaŭšyje da kazny, pradadzieny na drewa lasnym kupcom. Chto heta zrabiŭ, napeŭna niewiadoma: kažuć, što heta rabota ziemstwa. Kali heta praŭda, dyk nielha dawoli nadziwicca padobnaj haspadarcy: nawat dzieciam wiadoma, što jak raz u hetych wakolicach doŭhim pojasam ciahnucca wajennyje pazycyi i z hetaj pryčyny ŭsie wioski, miastečki, dwary i sialiby daŭnymdaŭno źniščeny harmatnimi strełami, abo ahniom. Narodu patrebien lasny materjał, kab adbudawacca, — a tut im pad nosam maniacca wywazić niet wiedama kudy ŭwieś zapas drewa.

Kali ŭsie hetyje hutarki — praŭdziwyje, dyk budziem spadziewacca, što hetaj sprawaj zajmiecca biełaruski ŭrad u Miensku, bo-ž nielha rabić hetkaj strašennaj kryŭdy ludziom i biez taho ciažka paciarpieŭšym ad wajny.

X.

SWISŁAČ. 9 i 10 žniŭnia tut adbywalisia wypusknyje ekzamieny dla wučniaŭ čaćwiortaha elementarnaha kursu biełaruskaj wučycielskaj seminaryi.

HORADNIA. U načy ŭ kwateru Rozy Kreditor, na Miaśnickaj 18, zalez złodziej, jak widać, akuratna znajomy z usimi drabnicami chatniaha žyćcia. Chacia ŭ kwatery spała haspadynia i jaje słužka, złodziej zabraŭ usio bolš cennaje, a skryniu adčyniŭ klučami s pad paduški spaŭšaj haspadyni. Miž inšym, jon uziaŭ sa skryni 700 rub., bransaletu dy inšyje załatyje rečy i h. p. Začyniŭšy skryniu, kluču pałažyŭ nazad pad padušku spaŭšaj uwieś čas Kreditor. Ab im niema nijakich wiestak.

Siudy naznačen na nowa-adkryŭšajesia miesca trejcі mirawy suddzia.

U wakolicach Horadni razbojnickije bandy nie spyniajuć swaje „raboty“. Niedaŭna ŭ adnaho sialanina ŭkrali 23.000 marak, u druhoha—12.000.

PANIEMUN. Tut na tartaku ŭkrali ramienny pajas 13,20 mietraŭ udoŭžki.

KIZELANY. U načy na 10 lipnia tut byli zabity načawaŭšyje ŭ adnym humnie Srol Šatkoŭski i Ber Mazur, abodwa z Janowa. S pryčyny padazrenia ŭ lichadziejstwie areštowan Jan Haściła. Šukajuć Balesława Breško, 20 hadoŭ, katory, zdajecca, uciok u Polšču. Biełastocki prakuror za arešt jaho naznačyŭ 500 m. nahrady.

PANIEWIEŽ. U wakolicach Paniewieža, wodziačy skacinu da wady, ŭwaliłasia ŭ studniu i ŭtanuła Alena Warnas, 14 hadoŭ.

SUWAŁKI. S pryčyny čyślenaści falšywych rublowak narod admaŭlajecca prymać ich. Ułaści zajaŭlajuć, što heta—procizakonna, ale kožyn pawinien dobra hladzieć, ci dadzienyje jamu bumažki—nie falšywyje.

RYHA. 6 žniŭnia, paśla bolš čym 400-hadowaha pierarywu, wiernieny tarhowyje wodnyje znosiny miž Ryhaj i Niamieččynaj. U hety dzień u Ryhu pryjšoŭ tarhowy parachod „Herta“. Žduć ažyŭlenaha wywazu z Ryhi ŭ Niamteččynu, asabliwa drewa.

Ukraina.

KIJEU. Doślédy ŭ sprawie zabojstwa feldmaršałka Ejchhorna kančajucca. Donskoj staić na swaim, što jon atrymaŭ zahad ad socyał-rewalucyanieraŭ, katoryje, jak wiadoma, prychilny da sajuźnikaŭ. Areštowany jšče niekalki asob.

KIJEU. Minister zahraničnych spraŭ, Dorošenko, byŭ u niamieckaha hłaŭnakamandujučaha na Ukrainie, hr. Kirbacha, zajawiŭšaha, što jon tak sama, jak i jaho pradmieśnik Ejchhorn, budzie pracawać dziela ŭmacawańnia niezaležnaści Ukrainy.

Zabastoŭku na ŭkrainskich čyhunkach možna ličyć zakončenaj.

Wa ŭsich siarednich škołach pawodłuh specyalnaha zakonu ŭwodzicca prymusowaja nawuka ŭkrainskaj mowy, ukrainskaj historyi i gieografii.

KIJEU. Minister spažywieckich spraŭ, Sakałoŭski, padaŭsia ŭ adstaŭku. Na jaho miesca naznačen Horbel.

S Finlandyi.

HELSINGFORS. Pry trejcim čytańni prajektu konstytucyi byŭ uwieś dyplomatyčny korpus. Patrebnaj bolšaści 5-6 usich hałasoŭ sabrać nie ŭdałosia. Z hetaj pryčyny prajekt hety može razhledacca nanowa tolki paśla nowych wybaraŭ sejmu. Deputaty bolšaści maniacca padać prośbu ab pryłažeńni da hetaha prypadku § 38, istnujučaj konstytucyi, pawodłuh katoraha, s pryčyny niezwyčajnych akaličnaściej, usio-ž taki možna prystupić da wybaru karala.

HELSINGFORS. Staronniki monarchii ŭ finlandzkim sejmie — Šwedy i starafinny — źwiarnulisia da sejmu s petycyjej učynić kroki dziela wybaru ŭraz-že karala zhodnie z § 38 konstytucyi 1772 hoda.

WIESTKI Z RASIEI.

LONDON. «Daily Expresse» nakazywaje, što ŭ Władywastoku zyjšli na bierah wialikije i japonskije wojski. Amerykanskije i anhlickije wajennyje parachody złučylisia ŭ porcie z japonskimi.

MASKWA. «Правда» nakazywaje, što Lenin, paśla burnaha zasiedańnia sawietu, pastanawiŭ pasłać Japonii ultymatum s pryčyny zdareńniaŭ na dalokim uschodzie.

BERLIN (W.T.B.). Niamiecki pasoł Helferich zajawiŭ sawieckamu ŭradu, što s pryčyny apawieščeńnia socyał-rewalucyanierami terroru niamieckaje pasolstwa pierebirajecca ŭ mienš niebaspiečnaje miesca i da času ababrało Pskoŭ. S pryčyny taho, što znosiny s Pskowam razarwany, jano wyjedzie tudy praz Helsingfors i Rewiel.

ŠTOKHOLM. Trockij wypuściŭ adozwu zajaŭlajučy, što sawiecki ŭrad budzie źniščen, kali nie ŭdasca źnistožyć čecha-sławakoŭ.

„Правда“ piše, što sibirski ŭrad manicca abjawić wajnu sawieckamu ŭradu. Urad u Kremlu znachodzicca pad umacawanaj achranaj.

MASKWA. W. kn. Michaił staŭsia haławoj sibirskaha ŭradu i wydaŭ da narodu manifest, u katorym apawieščaje, što pryniaŭ ŭłaść i sazywaje ziemski sabor dla zawiadzieńnia konstytucyi.

Sibirski ŭrad u Omsku apawieščaje, što jon atrymaŭ ad japonskaha ŭradu 500 miljonaŭ rubloŭ na arhanizacyju nowaj armii.

MASKWA. Wysadziŭšyjesia u Archangielsku anhličanie jduć na pałudzień. Sawieckije wojski adstupili pierad imi na 70 anhlickich mil na paŭdnia ad Archangielska.

Anhlicki hieneralny konsuł Lokhard u Maskwie areštawany ŭ adkaz na rasstreł členaŭ sawietu ŭ Archangielsku.

MASKWA. Lenin, Čyćeryn i Trockij drukujuć adozwu, u katoraj nazywajuć francuski ŭrad bandydami i trebujuć źništažeńnia čecha-sławakoŭ. Usie byŭšyje aficery da 60 hadoŭ wieku pawinny rehistrawacca.

U swajej apošniaj zajawie Lenin zahadywaje biezmiłaserna niščyć kontrrewalucyanieraŭ. Sielanie, ukrywajučyje zbožže, a takže tarhoŭcy, štučna padbiwajučyje ceny na pradukty, abjaŭleny za worahaŭ narodu padlehajučych śmierci.

Na druhim kongresie sawietaŭ paŭnočnaha abšaru Trockij miž inšym zajawiŭ: „Paŭstańnie čecha-sławakoŭ —heta nie paŭstańnie niekalkich čechaŭ, a pachod francuskaha i anhlickaha imperyalizmu proci sawieckaj

---

ch siahońnia ažno tut ich dačka i čeladnik Jazep... nu? razumiejecie paniečki?—fel jakaja bryda! Kazać hadka! I heta tak — u bieły dzień, biez nijakaha stydu, zaručyŭšysia z inšymi!... Dyk wiedajecie?—ja takuju nawučku dała hetaj raspuśnicy, što paśla maci jaje dziakawała mnie s ślaźmi ŭ wačoch, chacieła nawat u ruku pacaławać...

I. Kuma.

Tak... Usiudy ciapier na świecie bryda dy raspusta. Hrešny ludzi ŭsio bolej...

Macieicha.

Praŭdu kažecie, pani Baŭtrmieicha: bryda dy raspusta!

II. kuma.

Strach słuchać!

Macieicha.

Ja majej Elžusi skazała: jak pabačyš na wulicy hetaju Zośku, dyk uciekaj ad jaje na druhi bok jak ad zapawietranaj, bo apahaniš siabie na ŭsio žyćcio! Ludzi palcami buduć na ciabie pakazywać!

I. kuma.

Ale... Sprawiadliwa, pani Macieicha!

Niechta.

Panienački i panočki!—pojdziem u skoki! Hej! muzyka! ihraj!

(Stoliki i kresły chawajuć u kulisy i pačynajucca skoki. Paśla skokaŭ hości wychodziać. Uchodziać Žebraki: myžčyna na kastyli, kabieta— s padwiazanymi zubami, u łachmanoch, s torbami).

Zjawa 10.
Žebraki i Kelner.

Žebrak
(da wychodziŭšych haściej).

Miejcie litaść panočki!—zrabiecie łasku! Žonku maju pałaruš tknuŭ ŭ jazyk, a mnie nohi pakruciło...

(Adzin-druhi dajuć žebraku hrošy, inšyje wychodziać ničoha nie daŭšy).

Kelner (da žebraka).

Tutka žebrawać zabaronieno. Idziecie ŭ Kalwaryju.

Žebrak (cicha da kelnera).

Heta tak pry zdareńni! (daje jamu hrošy). My pryjšli kupić poŭbutelki...

Kelnėr.

Dobra, zara pryniasu, tolki idziecie adsiul, bo tutaka siahońnia pany hulajuć... (idzie ŭ restaran).

Zjawa 11.
Žebraki i Piarowič, paśla Kelner.

Žebrak
(da ŭwajšoŭšaha Piarowiča).

Panočku! zrabicie łasku!.. My biednyje paharelcy! Žonku maju z hora pałaruš tknuŭ u jazyk, a mnie nohi pakruciło.

Piarowič.

Paharelcy—kažecie? Dzie byŭ pažar?

Žebrak.

Pažar? Dy ŭ Niemančynie! Paharelcy my nieščaśliwyje!..Usio zhareło: karowy, świńni, dzieci —usio zhareło, a my žywiem z litaści.

Piarowič (zapisywaje).

Zara, pačekajcie, nie tak chutka... Kali?

Žebrak.

Što — kali? panočku, miejcie litaść...

Piarowič.

Kali byŭ pažar?

Žebrak.

A... a... na tym tydni... u sieradu, značyć...

Piarowič (zapisywaje).

Na tym tydni...

Žebračka (da muža cicha).

Hladzi: jon niešta piše... Kab nam biady nie nabracca! pojdziem adsiul!...

Žebrak.

Durnaja! jakže-ž pojdzieś, jak ja daŭ užo sarakoŭku na harełku!

Piarowič.

Dom byŭ zaštrachawany?

Žebrak (nie zrazumieŭšy).

Usio zhareło: dzieci, parasiatki — usia paciecha naša! Žonku ad strachu pałaruš tknuŭ u jazyk, a mnie dyk nohi pakruciło.—

(Dalej budzie).

respubliki. Źwiaź miž paŭstańniem čecha-sławakoŭ i zaniaćciem sajužnikami Murmanskaha užbiarežža — widočna dla ŭsich. Baćkaŭščyna ŭ niebaspiečnaści. My zaprysiahajem, što budziem jaje baranić da apošniaje kropli krywi.

Adozwa hienierała Aleksiejewa na paŭnočnym kaŭkaskim froncie pryzywaje skinuć sawiecki ŭrad, žniščyć čyrwonaarmiejcaŭ i łatyšskich stralcoŭ i pačać da zwańnia hramić žydoŭ.

LONDON (Reŭter). Anhlicki ŭrad wypuściŭ da rasiejskaha narodu adozwu, ŭ katoraj prychod sajužnikaŭ na Rasiejskuju ziamlu tłumačycca žadańniem pamahčy Rasiei proci Niamieččyny. Narody Rasiei pryzywajucca złučycca pad znamiem woli i pamahčy Anhlii dajści pabiedy jaje wysokich pryncypaŭ.

WAŠYNGTON (Reŭter). Lenin zajawiŭ amerykanskamu konsułu ŭ Maskwie, što adnosiny Rasiei da sajužnikaŭ u hety mament majuć charakter wajennaha stanu, chacia wajna nie abjaŭlena.

BERLIN. Nia hledziačy na pierajezd niamieckaha pasolstwa s Maskwy u Pskoŭ, u Maskwie i ŭ Pieciarburzie astajucca niamieckije konsulstwy i kamisii da spraŭ ab wajennapałonnych.

MASKWA. Na adbyŭšajsia 27 lipnia konferencyi lewych socyał-rewalucyanieraŭ wyjawilisia try kirunki: Saks p jaho adnadumcy wostra sudziać usiu palityku staroha centralnaha kamitetu; hrupa Kołchajewa, b. kamisara sielskaj haspadarki, hatowa pahadzicca z minuŭščynaj partyi, ale damahajecca, kab u budučynie terrorystyčnych aktaŭ nie było; hrupa Bicenko zusim zhodna s staroj palitykaj centralnaha kamitetu i trebuje wiaści jaje i dalej.

MASKWA. „Izwiestija" nakazywajuć, što Archangielsk byŭ zaniat s pryčyny zdrady.

Na gmach usierasiejskaha sajuza kooperatywaŭ zroblena razbojnickaja napaść na čatyroch samachodach. Zrabawany 4 miljony rubloŭ.

PARYŽ. Pa zahadu čecha-sławackaje ŭłaści cieła b. cara, zakapanaje čyrwonaarmiejcami ŭ ziamlu biez truny za aharožaju mahilnika, uračysta pacharonieno ŭ paświenčenaj ziamli ŭ sklepie.

Z usiaho świetu.

BERLIN. Dyrektar palityčnaha departamentu polskaha ŭradu, kniaź Radziwił, jedzie ŭ Berlin i ŭ hłaŭnuju kwateru dziela pierehaworaŭ ab budučyni Polščy i źwiazanym z hetym pytańni ab jaje hranicach.

WROCŁAU. U nowaadkrytym uschodnia-eŭropejskim instytucie pry tutejšym uniwersytecie adkryta i katedra sławianskaha prawa, katoruju zajmieć praf. Frejtag Loringfofen, znachodziačyjsia pry štabie hłaŭnakamandujučaha na ŭschodzie.

LONDON. U wakolicach Jerusalima adbylisia ŭračystyje zakładziny žydoŭskaha uniwersytetu.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščenni

9.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Miž Izer i Ankr—ažyŭlenaja čynnaść u načy. Miž Ankr. i Awr worahi ŭčora atakawali wialikimi siłami. U hustym tumanie, pad achranaj swaich pancyrnych samachodaŭ, jany ŭwarwalisia ŭ našy piachotnyje linii. Na poŭnačy ad Sommy my wykinuli worahaŭ z našych pazycyj kontratakaj. Miž Somm i Awr my našymi kontratakami spynili worahaŭ na linii Morkur-Arbońjer-Ke-Frenua-Kontuar. My ŭtracili pałonnych i harmaty. Praz uziatych nami pałonnych my ŭstanawili bytnaść anhličan, aŭstralijcaŭ, kanadcaŭ, i francuzaŭ.

Nad polem batalii my žbili 30 warožych samalotaŭ. Lejtnant Lewenhard žbiŭ swaich 49, 50 i 51 worahaŭ, lejtnant Ude—45, 46 i 47.

Front niamieckaha Našlednika: Na paadzinokich adrezkach pry Wel krapčeŭ artyleryjski ahoń. Naabapał Breń i ŭ Šampani — ŭdačnyje artyleryjskije bitwy.

10.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Ažyŭlenaja čynnaść worahaŭ miž Izer i Ankr. Šmat dzie na hetym froncie worahi wiali nastupleńni i ataki, adbityje ahniom i štychami. Miž Ankr i Awr francuzy i anhličanie dalej wiali swaje šturmy, puskajučy ŭ chod wialikije rezerwy. Naabapał Sommy i naabapał darohi Fugokur-Wile Bretonne my kontratakami adkinuli worahaŭ. Jany mieli tut ciažkije straty. U centry pola batalii worahi pasunulisia ŭpiarod za Rožjer i Ange. Našy kontrataki spynili ich na zachadzi ad Lion i na ŭschodzi ad linii Rožrer-Arwile. U načy my ŭziali stajaŭšyje nad Awr našy wojski na ŭschod ad Mondidje. Na pałudziennym uschodzi ad Mondidje my adbili silnaje nastupleńnie francuzaŭ.

Nad polem batalii my žbili 32 samaloty. Paručyk Lewenhard dajšoŭ swaich 52 i 53 pabied, paručyk Ude—swaich 46, 47 i 48, Bertold—41 i 42.

Front niamieckaha Naślednika: Artyleryjskaja bitwa nad En i pry Wel.

11.VIII. **Zachodni teatr.**

Front Ruprechta Bawarskaha: Na Izer i Ankr bajewaja čynnaść asłabieła. Silnyje nastupleńni worahaŭ naabapał Lis adkinuty. Worahi pašyryli front batalii da Uaz. Miž Ankr i Somm šturmy złamalisia pierad našymi linijami. Na paŭdnia ad Somm worahi byli biazčynny. Silnyje nastupleńni worahaŭ pry Keńkur i Lion słamalisia pad našym ahniom i kontratakami. Uwieś cižar učorašniaje batalii prypadaŭ miž Lion i Awr. Na ŭschodzi ad Rožjer i naabapał čyhunki Amien-Rua my adbili čyślenyje šturmy worahaŭ. Ataki worahaŭ byli złomleny pierewažna ŭžo pad ahniom našaje artyleryi. Na froncie tolki adnaje dywizii ležyć 40 raźbitych pancyrnych samachodaŭ. Miž Awr i Uaz worahi pašla wielmi silnaj artyleryjskaj padhatoŭki wiali ataki proci pakinutych nami ŭčora pazycyi miž Mondidie i Otej. Našy pieradnije atrady, zanimaŭšyje našy staryje pazycyi, sustreli worahaŭ wostrym ahniom, a pašla adyjšli na liniju Labuažier-Enwile-Rikbur More.

Na ŭsieńkim poli batalii ažyŭlenaja rabota latunoŭ. My žbili 23 samaloty i 1 prywiazny latučy šar.

Front niamieckaha Naślednika: Pry Wel adkinuty nastupleńni worahaŭ miž Fim i Kurlandon. U Šampani, na zachodzie ad darohi Somm-Pi-Suen, miascowyje bitwy, u katorych my ŭziali pałonnych.

Kala wajny.

STOKHOLM. Niamieckije wojski zanimajuć Tyflis. Unutrenaje ŭpraŭleńnie Hruzii astajecca ŭ rukach uradu Hruzinskaj respubliki. Zakaśpijskaja wajennaja čyhunka znachodzicca pad niamieckim upraŭleńniem i słužyć dla pierawozki wajennych transportaŭ u Baku i Jelizawietpol. Haława hruzinskaha ŭradu Namišwlii. U Tyflisie wialikaja niestača praduktaŭ, asabliwa chleba.

WIENA. Aŭstryjacki minister prezydent, Hussarek, zajawiŭ, što, kali naahuł wajna možna zakončyć na poli bitwy, dyk heta može stacca tolki na zachodzie.

PARYŽ. Urad daŭ Fošu tytuł francuskaha maršałka, a Petenu — najwyšejšuju wajennaju adznaku.

PARYŽ (Hawas) Abstreł Paryža trywaje dalej.

BERLIN (W.T.B.). U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki zatapili 6 parachodaŭ jomkaściu razam 21.000 tonn; miž imi—adzin wajenny transport.

BERLIN (W.T.B.). U pojasie błokady nawakoł Azorskich astrawoŭ i na zachadzi ad Gibrałtaru zatopleny iznoŭ 5 parachodaŭ 1 parušnik jomkaściu razam 25.000 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Za zachodzie ad kanału i zachodniaha užbiarežža Anhlii my zatapili iznoŭ 15.000 tonn.

WIENA. 9 žniŭnia, ŭ ½10 hadz. pierad abiedam, 6 italjanskich samalotaŭ źjawilisia nad Wienaj i skinuli niekalki tysiač praklamacyj. Bomb nia kidali.

WIENA (W.T.B) 10.VIII. Na italjanskim fronci ŭčora iznoŭ uźnialisia wialikšyje piachotnyje bitwy. Miž Kanowe i Aśjago na samaj ranicy, pašla strašennaha ahniu, wializarnymi masami pajšli ŭ ataku, ale ŭsiudy byli adbity z wialikimi stratami, u inšych miascoch—kontratakami. Hetak sama byli nieŭdačny nastupleńni worahaŭ u wakolicach Asolone.

WIENA (W.T.B.) 11.VIII. Na płoskahoryi Siami Hramad sajužniki napadali dalej. Pole bitwy pašyryłosia ad Kanawe da Kol del Rosso. Pašla wielmi krywawych bitw worahi ŭsiudy adbity s ciažkimi stratami. Uziaty francuskije, anhlickije i italjanskije pałonnyje.

Biełaruskije pieśni

Hrodnienskaje huberni.

O, što-ž heta za trawa,
Žoŭtym ćwietam zaćwiła,
Žoŭtym ćwietam zaćwiła
Majho miłaha niama.
Oj, da dajcie mnie kania,
Ja pajedu choć sama.
Oj da dajcie mnie siwaha,
Ja pajedu da miłaha.
Padjaždžaju pad lasok, —
Padaj miły hałasok!
Padjaždžaju pad rečku, —
Padaj miły choć ručku!
O, što-ž heta za lasok,
Što nia projdzie hałasok,
A što-ž heta za rečka,
Što nia schodzicca ručka.

Oj wy husi, wy husiałki
Wy z čužoha kraju,
Siadźcie, pasiadziećie, ja ŭ was papytaju:
Ci moj mileńki ŭpiŭsia, ci jon zahulaŭsia,
Što lista nia piša, a nie adkłaniaŭsia?
—Jon i nia ŭpiŭsia, jon nie zahulaŭsia,
Z wialikaha žalu ŭ čužy kraj zabiŭsia.
Wyjdu na piasočak, wyhlanu miłoha;
A na tym piasočku dwa śladočki znaci:
Adzin śladočak—kania waranoha,
A druhi śladočak—mileńkaha móha.
Pajdu ja ŭ sadočak, wyščypnu listočak;
Wyščypnu listočak, prykryju śladočak.
Kab pa tym śladočku ludzi nie chadzili,
Kab majho miłaha inšy nia lubili.
Kab pa tym śladočku ludzi nie stupali,
Kab majho miłaha inšy nie kachali.

Och, zyšło, zyšło
Dzwie zornački jasnych;
Mašarawali dwa kazačańki krasnych,
Adzin papowič, druhi ŭdowič,
Mašarujučy sami sabie hawaryli,
Adnu dziaŭčynu da ŭ dwaich palubili.
Adzin staŭ miž hor, miž daliny,
A druhi staŭ na wysokaj hare.
Papowič streliŭ,—usiu haru pierastreliŭ;
A ŭdowič streliŭ, da ŭ papowiča celiŭ:
„Heta tabe, papowiču, da charošaja dzieŭka,
Što skipieła kala serdańka strełka".
Pa papowiču ŭsie zwany zwanili,
A pa ŭdowiču ŭsie łuhi zašumieli.
Pa papowiču aciec i matka płača,
A pa ŭdowiču da čorny woran kračа.

Oj, na mory, na mory
Hulała ryba dawoli.
Byŭ u matki adzin syn,
Daj toj-ža biaz doli.
Wyjšaŭ za waroty,
Staić jak siroła,
Nichto-ž jaho nie čapaje,
Bo jon doli nia maje.
«Oj pradaj-ža ty, maci,
Da kania waranoha,
Da ažani, maja maci,
Syna maładoha!»
Nie schacieła maci
Da kania pradawaci,
Pa biełym čornym piša,
Syna ŭ rekruty addaci.
„Ci ty pišy, ci nia pišy,
Ja taho nie bajusia:
Sam małady, koń warany,
To jašče wysłužusia".
Woj, pajšła maci
I k moru wódu braci.
Lacić woran z čužych stóran,
Maci syna pytaje:
„Ach ty, woran, ach ty, woran,
Ty pa świetu latiaješ,
Časta ŭ pałku bywaješ:
A ci časta majho syna
U wojsku widaješ?"
— Ci nia toj twoj synočak,
— Što ŭsio wojska padywaje,
— Sam na čužoj staronačcy
Daj hałoŭku pakładaje?
Oj da tam twoj synočak
U čystym poli, pry darozie,
Da tam jon spačywaje.
Sokał jasny prylataje,
Za hałoŭku ściskaje,
A čorny woran prylataje,
Da cieła abirаje.
A ŭžo-ž tyja kości
Ad daždžu pasmieli,
Dy i z wietru pačarnieli!
Oj, nia daj, Boža, śmierci,
Da ŭ čužym kraju ŭmierci,
Da niekamu dziraci
Sałdackaje śmierci...

ABWIESTKI

Drukowana u drukarni M. ...ont. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.